

Nr 10.

Godkänd av första kammaren den 29 november 1918.

Godkänd av andra kammaren den 29 november 1918.

Riksdagens skrivelse till Konungen i anledning av Kungl. Maj:ts proposition angående extra krigstidstillägg för senare halvåret av 1918 åt lärare vid egentliga folkskolor och småskolor m. m.

(Första särskilda utskottets utlåtande nr 9.)

Till Konungen.

Uti en till riksdagen avlåten, den 25 oktober 1918 dagtecknad proposition (nr 11), har Eders Kungl. Maj:t, under återopande av propositionen bifogat utdrag av statsrådsprotokollet över ecklesiastikärenden för samma dag, föreslagit riksdagen att

dels för beredande av extra krigstidstillägg för tiden från och med den 1 juli till och med den 31 december 1918 åt sådana befattningshavare, som avses i kungörelsen den 22 september 1917 (Svensk författningssamling nr 665) angående tillfällig löneförbättring åt lärare vid folkskolor och småskolor, å extra tilläggsstat för år 1918 under åttonde huvudtiteln anvisa ett förslagsanslag å 4,150,000 kronor;

dels förklara, att det extra krigstidstillägget skall utgå

a) med ett belopp av 300 kronor till den, som vid ingången av år 1918 var och fortfarande är anställd i egenskap av ordinarie lärare vid egentlig folkskola, under förutsättning att befattningshavaren vid ingången av samma år hade eget äkta barn, som icke uppnått 18 års ålder; dock att extra krigstidstillägg med detta belopp icke tillkommer gift kvinnlig befattningshavare, vars man lever,

b) med ett belopp av 200 kronor dels till varje ordinarie lärare vid egentlig folkskola, som icke äger erhålla extra krigstidstillägg med det i punkt a) omnämnda belopp, dels ock till extra ordinarie och vikarierande folkskollärare, under förutsättning, vad vikarierande lärare beträffar, att de bestämmelser i fråga om behörighet och minimiavlöning, vilka såsom villkor för statsbidrag äro stadgade beträffande vikarie för på grund av sjukdom tjänstledig ordinarie eller extra ordinarie lärare vid egentlig folkskola, äro uppfyllda,

c) med ett belopp av 200 kronor till den, som vid ingången av år 1918 var och fortfarande är anställd i egenskap av biträdande lärare vid egentlig folkskola, lärare vid mindre folkskola eller lärare vid småskola, under förutsättning att befattningshavaren vid ingången av samma år hade eget äkta barn, som icke uppnått 18 års ålder; dock att extra krigstidstillägg med detta belopp icke tillkommer gift kvinnlig befattningshavare, vars man lever, ej heller den, vilken vikarierar för tjänstledig lärare,

d) med ett belopp av 125 kronor till varje biträdande lärare vid egentlig folkskola, lärare vid mindre folkskola och lärare vid småskola, som icke äger erhålla extra krigstidstillägg med det i punkt c) omnämnda belopp, under förutsättning, vad vikarierande lärare beträffar, att de bestämmelser i fråga om behörighet och minimiavlöning, vilka såsom villkor för statsbidrag äro stadgade beträffande vikarie för på grund av sjukdom tjänstledig biträdande lärare vid egentlig folkskola, lärare vid mindre folkskola eller lärare vid småskola, äro uppfyllda;

dels ock besluta, att i fråga om det extra krigstidstillägget skall i övrigt i tillämpliga delar gälla vad angående den tillfälliga löneförbättringen finnes stadgat i förut omnämnda kungörelse den 22 september 1917.

I samband med denna proposition har riksdagen till behandling förehåft åtskilliga inom riksdagen i anledning av propositionen väckta motioner, däri, förutom förhöjning, det extra krigstidstillägget med belopp fr. o. m. 100 kronor, bland annat yrkats,

att riksdagen måtte besluta sådan ändring i propositionens punkt a, att där föreslaget krigstidstillägg skall under angivna villkor i övrigt utgå till befattningshavare, vilka *den 1 juli 1918* hade eget äkta barn, som icke uppnått 18 års ålder.

På extra stat för år 1916 anvisade riksdagen ett förslagsanslag av 750,000 kronor för beredande under år 1916 av tillfällig löneförbättring åt vissa lärare vid folk- och småskolor att utgå enligt av riksdagen angivna grunder.

Vidare anvisade riksdagen på extra stat för år 1917 dels ett förslagsanslag å 1,700,000 kronor för beredande under år 1917 av tillfällig löne-

förbättring åt ordinarie lärare vid folkskolor, dels ock ett förslagsanslag å 1,000,000 kronor för beredande under år 1917 av tillfällig löneförbättring åt biträdande lärare vid folkskolor, lärare vid mindre folkskolor och lärare vid småskolor.

Ytterligare anvisade riksdagen på extra stat för år 1918 ett förslagsanslag av 8,300,000 kronor för beredande under år 1918 av tillfällig löneförbättring åt lärare vid folkskolor och småskolor att utgå enligt vissa av riksdagen angivna grunder, med rätt för Kungl. Maj:t att utfärda de närmare föreskrifter, som för tillämpning av dessa grunder kunde finnas erforderliga.

I överensstämmelse med riksdagens sistnämnda beslut utfärdade Eders Kungl. Maj:t den 22 september 1917 kungörelse i ämnet (Svensk författningssamling nr 665) att lända till efterrättelse tills vidare, så länge anslag för ifrågavarande ändamål fortfarande anvisades.

Eders Kungl. Maj:ts i denna proposition framlagda förslag avser att bereda extra krigstidstillägg för senare halvåret 1918 åt lärarpersonalen vid folk och småskolor. Tillägget skulle beräknas för tiden från och med den 1 juli 1918 till året slut och för denna tid utgå för folkskollärare med 300 kronor åt lärare, som är familjeförsörjare, och med 200 kronor åt annan lärare samt för lärare vid småskola, lärare vid mindre folkskola och biträdande lärare vid folkskola med 200 kronor åt lärare, som är familjeförsörjare, och med 125 kronor åt annan lärare.

Med tillämpning av dessa beräkningsgrunder skulle tilläggen uppgå till hälften av de belopp, varmed tillfällig löneförbättring enligt ovan angivna kungörelse utgår.

Kostnaderna skulle enligt Eders Kungl. Maj:ts förslag belöpa sig till 4,150.000 kronor.

Riksdagen, som beträffande Eders Kungl. Maj:ts förslag rörande extra krigstillägg åt flera olika slag av befattningshavare i statens tjänst, beslutat åtgärder av mera vittgående art än som föreslagits av Eders Kungl. Maj:t, har med hänsyn till de svårigheter en stor del av denna lärarpersonal genom den senaste tidens oavbrutna prisstegringar råkat i, även i fråga om dessa personalgrupper ansett sig böra undersöka, huruvida icke en höjning av de utav Eders Kungl. Maj:t föreslagna tilläggsbeloppen bör äga rum. Härvid har riksdagen icke kunnat underlåta att uppmärksamma, det kommunerna ofta lämnat lärarpersonal vid folk- och småskolor dyrtidsbidrag med i vissa fall högst avsevärda belopp. Då riksdagen icke kunnat vinna kännedom om i vilken utsträckning detta skett och då dessutom nämnda befattningshavare icke äro att betrakta som statstjänare i egentlig mening, har riksdagen ansett sig endast i mindre omfattning kunna före-

taga förhöjning uti de av Eders Kungl. Maj:t angivna tilläggsbeloppen. Beträffande storleken av den ifrågasatta förhöjningen har riksdagen med hänsyn härtill icke kunnat biträda de motionsvis framställda förslagen, utan har riksdagen ansett sig böra stanna vid en förhöjning av det extra krigstidstillägget med 50 kronor till varje befattningshavare. Till folkskollärare, som är familjeförsörjare, skulle således komma att såsom extra krigstidstillägg utgå 350 kronor och till annan lärare vid egentlig folkskola 250 kronor. För småskollärare m. fl. skulle motsvarande belopp bliva 250, respektive 175 kronor. Riksdagen har ej förbisett, att även med en sålunda begränsad höjning det extra krigstidstillägget för lärarne kommer att överstiga hälften av den för hela innevarande år utgående tillfälliga löneförbättringen, medan däremot riksdagen beträffande befattningshavare i statens tjänst m. fl. bestämt de extra krigstidsbidragen till hälften av de för hela året utgående beloppen, men vill riksdagen härvid erinra, att nämnda löneförbättring för lärarne beslöts redan av 1917 års riksdag, alltså innan prisstegringen uppnått den höjd, som motiverade fastställandet av krigstidsunderstödens belopp vid sistlidna lagtima riksdag.

Det av en motionär framställda förslaget beträffande ändring i visst fall av tidpunkten för det extra krigstidstilläggets beräkning vad folkskollärare angår från ingången av år 1918 till den 1 juli samma år har riksdagen funnit sig böra bifalla. Med anledning härav bör motsvarande ändring ske i fråga om småskollärare m. fl.

Kostnaderna för genomförandet av ett beslut i nu angiven omfattning uppgå enligt verkställda beräkningar till omkring 5,290,000 kronor eller 1,140,000 kronor mer, än av Eders Kungl. Maj:t äskats.

Riksdagen får anmäla, att riksdagen

dels för *beredande av extra krigstidstillägg* för tiden från och med den 1 juli till och med 31 december 1918 åt sådana befattningshavare, som avses i kungörelsen den 22 september 1917 (Svensk författningssamling nr 665) angående tillfällig löneförbättring åt lärare vid folkskolor och småskolor, å extra tilläggsstat för år 1918 under åttonde huvudtiteln anvisat ett förslagsanslag å 5,290,000 kronor;

dels beslutat, att det extra krigstidstillägget skall utgå

a) med ett belopp av 350 kronor till den, som vid ingången av år 1918 var och fortfarande är anställd i egenskap av ordinarie lärare vid egentlig folkskola, under förutsättning att befattningshavaren den 1 juli 1918 hade eget äkta barn, som icke uppnått 18 års ålder; dock att extra krigstidstillägg med detta belopp icke tillkommer gift kvinnlig befattningshavare, vars man lever,

b) med ett belopp av 250 kronor dels till varje ordinarie lärare vid egentlig folkskola, som icke äger erhålla extra krigstidstillägg med det i punkt a) omförmälda belopp, dels ock till extra ordinarie och vikarierande folkskollärare, under förutsättning, vad vikarierande lärare beträffar, att de bestämmelser i fråga om behörighet och minimiavlöning, vilka såsom villkor för statsbidrag äro stadgade beträffande vikarie för på grund av sjukdom tjänstledig ordinarie eller extra ordinarie lärare vid egentlig folkskola, äro uppfyllda,

c) med ett belopp av 250 kronor till den, som vid ingången av år 1918 var och fortfarande är anställd i egenskap av biträdande lärare vid egentlig folkskola, lärare vid mindre folkskola eller lärare vid småskola, under förutsättning att befattningshavaren den 1 juli 1918 hade eget äkta barn, som icke uppnått 18 års ålder; dock att extra krigstidstillägg med detta belopp icke tillkommer gift kvinnlig befattningshavare, vars man lever, ej heller den, vilken vikarierar för tjänstledig lärare,

d) med ett belopp av 175 kronor till varje biträdande lärare vid egentlig folkskola, lärare vid mindre folkskola och lärare vid småskola, som icke äger erhålla extra krigstidstillägg med det i punkt c) omförmälda belopp, under förutsättning, vad vikarierande lärare beträffar, att de bestämmelser i fråga om behörighet och minimiavlöning, vilka såsom villkor för statsbidrag äro stadgade beträffande vikarie för på grund av sjukdom tjänstledig biträdande lärare vid egentlig folkskola, lärare vid mindre folkskola eller lärare vid småskola, äro uppfyllda;

dels ock beslutat, att i fråga om det extra krigstidstillägget skall i övrigt i tillämpliga delar gälla vad angående den tillfälliga löneförbättringen finnes stadgat i förut omförmälda kungörelse den 22 september 1917.

Stockholm den 29 november 1918.

Med undersätlig vörndnad.